

Nízká populační hustota a rychlý pokles v rozmanitosti ptáků na venkově v blízkosti měst

Cílem této studie bylo charakterizovat ptačí společenstva v zastavěných venkovských oblastech v blízkosti městských aglomerací. Studie byla prováděna v kontextu změn v zemědělské politice v Polsku, kdy po přijetí do EU došlo k intenzifikaci zemědělské výroby, spojování zemědělských pozemků, vzniku velkých farem a vymizení tradičních malých usedlostí. Během let 2005 – 2010 byl proveden průzkum ptačích společenstev v zimním období liniovou metodou. Dochází k opouštění zemědělské výroby v těchto oblastech, a to jak v oblasti rostlinné, tak i živočišné výroby. Spolu se změnou charakteru vesnic dochází k úbytku typických ptáků zemědělské krajiny, jako jsou koroptev polní, vrabec polní, strnad luční a zvonek zelený a nástupu synantropních a lesních druhů (kos, sýkora koňadra, sýkora modřinka, hrdlička zahradní). Tato změna je ovlivněna ztrátou potravních zdrojů tradičně spojených s živočišnou a zemědělskou výrobou, které byly hlavními zdroji ptáků zemědělské krajiny. V současně krajinně jsou ptáci závislí na člověku, jako hlavním poskytovateli potravy. Dřívější tradiční zemědělské oblasti tak procházejí dramatickou změnou. Ústup od zemědělské výroby, spolu s rychlým rozvojem obytné a rekreační zástavby vede ke změnám v avifauně těchto oblastí. Vesnice sousedící s městskou zástavbou se mění na příměstské oblasti, kde ubytování převažuje nad zemědělskou výrobou. V souvislosti s těmito změnami se předpokládá pokles v druhové rozmanitosti a přeměna druhového složení společenstva ptáků blízkého se společenstvům ve městech.

Využitelné výstupy:

Cílem této studie bylo charakterizovat ptačí společenstva v zastavěných venkovských oblastech v blízkosti městských aglomerací. Autoři předpokládali odlišné složení ptačích společenstev a rozdílnou rozmanitost v porovnání s tradičními zemědělskými venkovskými oblastmi. Studie je prováděna v kontextu změn v zemědělské politice v Polsku, kdy po přijetí do EU došlo k intenzifikaci zemědělské výroby, spojování zemědělských pozemků, vzniku velkých farem a vymizení tradičních malých farem.

Během let 2005 – 2010 byl proveden průzkum ptačích společenstev v zimním období liniovou metodou. Vyznačený transekt byl o šířce 50 m na každou stranu a délce 8 km a zahrnoval charakteristické prvky vesnice: obytné domy, stodoly, kůlny, stáje, dvorky, sady, zahrady. Studie byla provedena v oblasti Kotlina Zywiecka v jižním Polsku. Zastavěné plochy byly obklopeny mozaikou luk a v menší míře i ornou půdou a neobhospodařovanými ladi. V posledních letech došlo ke ztrátě zemědělského charakteru oblasti, která se stala obytnou a rekreační zónou v blízkosti městských aglomerací.

Celkem bylo zaznamenáno 33 zimujících druhů ve sledované oblasti. Nejpočetnějšími druhy byli vrabec domácí, sýkora koňadra, strnad obecný, havran polní. Celková populační hustota kolísala mezi 57,4 a 87,5 jedinci/10 ha. Druhová diverzita byla významně nižší než v jiných venkovských oblastech v Polsku.

Ptačí společenstva oblastí, které ztratily svůj zemědělský charakter, jsou charakterizována vysokou dominancí vrabce polního a (sub)dominantním výskytem sýkory koňadry, sýkory modřinky, strnada obecného, kosa černého a hrdličky zahradní. Tyto druhy se vyznačovaly vyšší hustotou nebo stálostí zastoupení a tvořily jádro ptačího společenstva. V porovnání s jinými venkovskými oblastmi je patrné podobné druhové složení ale jiné pořadí dominance. Struktura ptačího společenstva ve sledované oblasti je tedy odlišná od oblastí s tradičním zemědělským charakterem.

Populační hustota kolísala ve sledované oblasti, nicméně byla přibližně dvakrát nižší než v jiných oblastech Polska. Dominance a hustota lesních a synantropních druhů byla relativně vysoká, např. u kosa černého, který běžně zimuje ve městech, ale v ostatních oblastech s přírodě bližším charakterem je jeho výskyt řídký.

Nejpříjemnějším vysvětlením těchto rozdílů je změna charakteru sledovaných vesnic v blízkosti městských oblastí. Dochází k opouštění zemědělské výroby v těchto oblastech, a to jak v oblasti rostlinné, tak i živočišné výroby. Spolu se změnou charakteru vesnic dochází k úbytku typických ptáků zemědělské krajiny, jako jsou koroptev polní, vrabec polní, strnad luční a zvonek zelený a nástupu synantropních a lesních druhů (kos, sýkora koňadra, sýkora modřinka, hrdlička zahradní). Tato změna je ovlivněna ztrátou potravních zdrojů tradičně spojených s živočišnou a zemědělskou výrobou, které byly hlavními zdroji ptáků zemědělské krajiny. V současně krajinně jsou ptáci závislí na

člověku, jako hlavním poskytovateli potravy. Dřívější tradiční zemědělské oblasti tak procházejí dramatickou změnou. Ústup od zemědělské výroby, spolu s rychlým rozvojem obytné a rekreační zástavby vede ke změnám v avifauně těchto oblastí. Vesnice sousedící s městskou zástavbou se mění na příměstské oblasti, kde ubytování převažuje nad zemědělskou výrobou. V souvislosti s těmito změnami se předpokládá pokles v druhové rozmanitosti a přeměna druhového složení společenstva ptáků blížícího se společenstvům ve městech.

Zdroj: Ciach M. 2012: The winter birds community of rural areas in the proximity of cities: low density and rapid decrease in diversity. Polish Journal of Ecology 60 (1): 193 - 199.

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <http://forumochranyprirody.cz/nizka-populacni-hustota-rychly-pokles-v-rozmanitosti-ptaku-na-venkove-v-blizkosti-mest>